אי פיקח הוא מייתי לה לידי שבועה דאורייתא יהיב לה כתובתה באפי חד סהדא, וסמיך סהדא קמא אסהדא בתרא ומוקים להו להנך קמאי במלוה. מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי היאך סמיך סהדא קמא אסהדא בתרא? אלא אמר רב שישא בריה דרב אידי יהיב לה כתובתה באפי סהדא קמא וסהדא בתרא, ומוקים לה להנך קמאי בהלואה, מתקיף לה רב אשי אכתי יכולה למימר ב' כתובות הואי? אלא אמר רב אשי הוא דמודע להו: מנכסים משועבדים: *תנן התם וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה ממאן אילימא מלוה, השתא אביהן שקיל בלא שבועה ואינהו בשבועה אלא ה"ק וכן היתומים מן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה א"ר זריקא אמר רב יהודה לא שנו אלא שאמרו יתומים "אמר לנו אבא לויתי ופרעתי" אבל אמרו "אמר לנו אבא לא לויתי" אף בשבועה לא יפרעו, מתקיף לה רבא אדרבה *כל האומר "לא לויתי" כאומר לא פרעתי דמי: אלא אי אתמר הכי אתמר א"ר זריקא אמר רב יהודה לא שנו אלא שאמרו יתומים "אמר לנו אבא לויתי ופרעתי" אבל אמרו "אמר לנו אבא *לא לויתי" נפרעין שלא בשבועה שכל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי: *ונפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה: אמר רב אחא שר הבירה מעשה בא לפני רבי יצחק (א) באנטוכיא ואמר לא שנו אלא לכתובת אשה משום חינא אבל בעל חוב לא, ורבא אמר רב נחמן אפי' בעל חוב שלא יהא כל אחד ואחד נוטל מעותיו של חברו והולך ויושב במדינת הים ואתה נועל דלת בפני לווין: ר"ש אומר כל זמן שתובעת כתובתה וכו': ר"ש אהייא? אמר ר' ירמיה אהא ונפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה לא שנא למזוני ולא שנא לכתובה ואתא ר' שמעון למימר כל זמן שתובעת כתובתה יורשיה משביעין אותה,

אינה

אי פקח הוא · האי בעל: **לידי שבועה דאורייתא** · שהיא בשם או בכנוי ואוחז ספר בידו כדאמרינן בשבועות (דף לח:) וחמורה היא מאד אבל שבועה דרבנן קללה בעלמא כעין שלנו: **יהיב לה כתובתה באפי חד סהדא** · פעם שניה: **וסמיך סהדא קמא אסהדא בתרא** · יביא את שניהם יחד לב"ד שאם תכפור יעידו שניהם שנתקבלה כתובתה: **ומוקי להנך קמאי בהלואה** · יתבענה פרעון הראשון ויאמר מלוה הן אצלך שהרי התקבלת כתובתיך שנית, וכשתכפור ותאמר לא קבלתי אלא הפעם הזאת ועד אחד מעיד על הראשונה איכא שבועה דאורייתא נשבעת ולא משלמת ואין כאן שיעבוד קרקעות שלא מכח כתובה תובעה: **היכי סמיך כו'** · מה שראה זה לא ראה זה ואם תכפור על שתיהן אין כאן אלא עד אחד, ותשבע ותטול שלישית ונמצא מפסיד: **באפי סהדא קמא וסהדא בתרא** · וה"ה לשני עדים מן השוק אבל עצה טובה היא שיכיר העד הראשון ששתי פעמים פרע ויכול להעיד על פרעון הכתובה עם חבירו ועל הפרעון הראשון: **יכולה לומר שתי כתובות היו** · שתי שטרות היו לי עליך, בפרעון הראשון החזרתי לך האחת, ובשניה אחרת, והרי העד הראשון מעיד לסייעה שראה שני הפרעונות לשם כתובה ולא לשם מלוה: **דמודע להו** · לסהדא קמא ובתרא לפני פרעון השני דעו שכבר פרעתי לה כתובתה בפני אחד מכם והיא כופרת ואני רוצה לפורעה שנית לשם כתובה שיהיו לי שני עדים בדבר ואתבע את הראשונים ויש לי עליהן עד אחד ותתחייב שבועה דאורייתא וכיון (ב) דאשמעינהו ולא מסייע לה האי עד קמא, תו לא מצית למימר ב' כתובות הוו, דמילתא דלא שכיחא הוא: **תנן התם** · בשבועות: **אי נימא מלוה** · שהלוה קיים והיו מוליאין עליו שטר אביהן: **לא שנו** · דכי משתבעי שקלי: **שאמרו יתומים** · של לוה לויתי ופרעתי ישבעו אלו שבועה שלא פקדנו ולא אמר לנו אבא ולא מצינו שובר בין שטרותיו ששטר זה פרוע ונוטלין: **כאומר לא פרעתי דמי** · דכיון דאמר לא לוה מודה הוא שלא פרע, והרי שטר מוכיח עליו שלוה: **לא שנו** · דבעו שבועה: **שר הבירה** · כך כינויו: **לא שנו** · שיורדין בית דין לנכסי אדם שלא בפניו: **לא שנא למזוני** · באה לב"ד ותובעת מזונות מנכסי בעלה למכור קרקע ולזונה נשבעת שלא הניח בידה מעות ליזון מהם: **ולא שנא לכתובה** · אם שלח לה גט: **תשבע בסוף** · כשתתאלמן או תתגרש ותתבע כתובה תשבע שלא עיכבה בידה מכל בעלה כלום: **בתחילה** · בפיסוק מזונות: **שאין יורשין וכו'**. בתמיה [כיון דאנפרעת שלא בפניו' קאי מאי לשון "יורשין" כאן] הרי הוא קיים: **הלכה מקבר בעלה כו'** · אשה שכתב לה בעלה נדר ושבועה אין לי ולא ליורשי עליך: **העתיד לבא** · על שנתעסקה אחר מיתה דלאו מכח נכסי בעלה באה שבועה זו אלא מכח נכסי יתומים ונשבעת כדין אפוטרופוס כדתנן בשבועות (דף מה·) אלו נשבעין שלא בטענת ברי השותפין והאריסין והאפוטרופין: **ואתא ר"ש למימר** · אם תובעת כתובתה יורשין משביעין אותה שלא עיכבה משלהן לאחר מיתת אביהן כלום כדין הבא ליפרע מנכסי יתומים:

איגה

שתי כסף אלא בטענת מלוה והודאת לוה אבל בעד אחד אפי' לא טוטע אלא בפרוטה ועד אחד מעידו שהוא חייב חייב לו שבועה כו' ואומר רבינו דמלי למימר שמואל לטעמיה דאמר לעיל (שם דף נט:) אמתני' דטענה שתי כסף אפילו לא כפר אלא פרוטה או לא הודה אלא בפרוטה חייב הלכך בעד אחד דלא שייך חובא דידיה אלא בכפירה כי לא טוטע אלא בפרוטה מיחייב דאי אמרת בעינן מ"מ טענה שתי כסף א"כ כל שתי כסף אתה צ"ל שיכפור כדי שלא יתחייב מטעם מודה במקצת אלא מטעם עד אחד הלכך אית לן למימר דעל טענת פרוטה מיחייב הרי יתחייב בעד אחד על כפירת פרוטה כמו במודה במקצת ובריית' דמייתי במסקנא מילתיה דשמואל ותניא כל מקום ששנים מחייבין אותו ממון אחד מחייבו שבועה לא תקשי לרב דקסבר כפירת טענה שתי כסף דאין למדין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בו חוץ מיהו קשה לי לעולם בעינן טענה עלמה שתי כסף בעד אחד כמו במודה במקצת והוא ודאי כפר לו השתי כסף אבל עד אחד אין מעיד אלא בפרוטה ואמר לנו רבינו תירוץ אחר דאליבא דכו"ע אתיא מימרא דשמואל אע"ג דמחייבינן שבועה בעד אחד באותו ענין דמיפטר במודה מקצת לא דמי להכא דהתם מין המחויב שבועה בעלמא מיהא הוי אבל כפירת שיעבוד קרקעות לא מצינו בשום מקום במינו שבועה והלכך גבי עד אחד אית לן למיפטריה:

מייתי לה לידי שבועה דאורייתא · פירש בקונטרס דנפקא לן מינה בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן דבדאורייתא מנקט חפצא ובדרבנן לא נקיט והוא עצמו סותר דבריו דאמרי' בהשולח (גיטין לה· ושם) א"ל רב לרב ירמיה מדפתי אדרה בב"ד ואשבעה חוץ לב"ד ופי' בקונט' התם דה"ק ליה דלא לאשבעה בב"ד דחמירה באנקוטי חפצא °ולרבינו נראה דנפקא מינה אליבא דר' אבא דהלכתא כוותיה דאמר (שבועות דף מז·) חזרה למחויב לה והיכא דאינו יכול לישבע משלם והאי דינא בדאורייתא אבל בדרבנן אפילו הויא חשודה על השבועה לא יניח (ג) לפרוע לה בשביל כך היכא דנשבעת ונוטלת כדהכא דהכי מוכח התם *) בשבועת הדיינים (שבועות דף מח·) בהדיא א"כ למאן דאית ליה דבדאורייתא לא מפכינן ובדרבנן מפכינן נפקא מינה נמי היכא דאי שבועה דרבנן היא מצי למימר השבע וטול ואי דאורייתא לא מציא למימר לבעל השבע והפטר כמו שאינו יכול לומר השבע וטול מ"ר**):

היכי סמיך סהדא קמא אסהדא בתרא כו' · תימה מאי קשיא ליה הא פלוגתא היא בפ' זה בורר (סנהדרין דף ל:) הלואה אחר הלואה אי מצטרפי דאיכא מ"ד לא בעינן ראיה כאחד:

ורבא אמר רב נחמן אפילו בע"ח · ופסק ר"ח דמעשים בכל יום שאין מוכרים שלא בפניו לבע"ח ולית דחש להא דר"נ דאמר אפילו בבעל חוב ואע"ג דמקשי מינה בערכין פרק שום היתומים (דף כב·) ואי חיישת לשובר התם נמי לגבי הא דאמר ר"נ חוש לשובר ומשני התם טעמא שלא יהא כל אחד ואחד נוטל כו' נראה דהתם הש"ס קיי"ל הכי מכל מקום כיון דמעשים בכל יום סמכו למה דדחיקן בירושלמי דמתמה וכי נפרעין לאדם שלא בפניו אמר רבי ירמיה כשריבית אוכלת כו' והיכא נמי בירושלמי דמודו בין אמוראי דבבל בין אמוראי דארץ ישראל דמשלחין בתריה ג' איגרי אי אתי הא טבאות ואי לא מחליטינן לנכסיה · פירוש ר"ח:

*) נ"ל בפרק כל הנשבעין רמ"ל **) [וע"ע תוס' ב"מ יד. ד"ה דינא]

בית

מסורת הש"ס

שבועות מה. מז. מח.

ב"ב ו. שבועות מח:

[עי' תוס' שבועות מה: ד"ה כל]

ערכין כב: ע"ש

שייך מעבר לדף

עין משפט נר מצוה

סה א מיי' פי"ז מהל' מלוה ולוה הלכה ב סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קח סעיף ט:

סו ב מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעי' ט [וברב אלפס שבועות פ"ז דף שיח:]:

סז ג מיי' פי"ג שם הל' א סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קו סעיף א:

◆

גליון הש"ס

גמ' ורבא אמר ר"נ אפי' ב"ח · עי' תוי"ט פ"י מ"ג דכ"מ ד"ה אמר: תום' ד"ה מייתי וכו' ולרבינו נראה דנ"מ · עי' ב"מ יד ע"א תוד"ה דינא הוא:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' יצחק נפחא באנטוכיא: (ב) רש"י ד"ה דמודע להו וכו' וכיון דאודעינהו ולא מסייע לה: (ג) תוס' ד"ה מייתי וכו' לא יניח מלפרוע וכו' א"כ למאן דאית ליה מפכינן ובדאורייתא לא מפכינן נפקא מינה וכו' דרבנן הוא מצי למימר לבעל השבע והפטר כמו שיכול לומר השבע וטול ואי דאורייתא כצ"ל:

◆

תוספות רי"ד

לאנקוטי חפצי' בידיה האי נמי נקיטא ליה חפצי' בידיה דאי לענין אפוכי שבועה דבדרבנן מפכינן ובדאורייתא לא מפכינן האי נמי אע"ג דמדרבנן הוא לא מתהפכא דלא מהפכינן שבועה מדרבנן אלא מנתבע לגבי תובע משום דא"ל אנת לית לך גבאי ולא מידי אי קושטא קאמרת דאית לך גבאי אישתבע ושקיל · הלכך אי בעי למישקל משתבע ושקיל ואי לא פקע אבל כדמחייבינן תובע שבועה לא מצי להפוכי עליה דנתבע דכדאמר ליה אישתבע את דלית לי גבך או דפרעת לי כך וכך ותיפטר (היכי)[הא] מצי למימר לי' אנא לא בעינא אישתבעי ולאפטורי אע"ג דמילתא טבא היא לדידי לאשתבועי ואפטורי אנא לא בעינא לה אלא את אי ניחא לך לאשתבועי ולמישקל לחיי ואי לא זיל דלית לך גבאי ולא מידי ודמיא להדיא דאמרי' כל האומר א"א בתק"ח כגון זו שומעים לו והא תובעת היא ולא מציא לאפוכי לשבועתא ואתא סברא דר"י כסברא דרב פלטוי גאון ז"ל שנשאל על המוציא שט"ח על חבירו וא"ל פרעתיך וא"ל מלוה השבע שפרעתני והפטר ואמר הלוה איני נשבע אלא אתה שיש בידך שטר השבע וטול מהו שישביעו את הלוה והשיב שאין המלוה יכול להפך שבועתו על הלוה אלא ישבע ויפרע ואם אינו רוצה לישבע (אינו) נפטר [הלוה] ואינו נ"ל סברא זו דהא מדינא הוא ליפרע בעל השטר בלא שבועה דכ"ז ששטר בידו א"י לטעון הלוה שום טענה דפרע שטר ורבנן הוא דאחמור על המלוה לישבע וליטול כדי להפים דעתו של לוה הלכך כי א"ל מלוה אי קושטא קאמרת ופרעת לשטרא השבע והפטר טענתיה טענה ואמרי' ליה ללוה אי קושטא קאמרת השבע ואי לא פרעי' בדקאמרי' שטרי' והלכך גם הכא מפכינן כדין כל שבועה דרבנן אבל אי הוה מהויב מדאורייתא לישבע וליטול לא היה יכול להפכה על הנתבע דהוה א"ל או השבע כדינך או תפסיד ולא תטול כלום וכך מצאתי שנשאל רבינו האי גאון ז"ל מאחר שהוקקן בעינינו תשובות רב פלטוי גאון וסבר הוא כדסברנא אנא והשיב לו רבינו האי ז"ל דהאי דחזיתנון משום רב פלטוי לאו טעמא הוא אלא היכא דאמר בעל השטר אין אני חפץ לידון בשטר חשבוה לשטר כמאן דליתי' וטענה היא דקא מטענ' לך הדין מינא וכדאשתבעת לי קרענא לי' שטרא ומפטרית לא מצי נתבע לדחויי אלא מיהו שבועת היסת הוא דאית לי עליה הלכך הא נ"מ דמהפכין לה משום דהיא מדרבנן דאילו מדאורייתא לא מפכיין וגם נ"מ דאי מחייבי שבועה דאורייתא והות חשודה אשבועה הוה מפכיין לה לשכנגדה והוה נשבע בעלה דפרעה ופקעה אבל השתא דלא מחייבו אלא שבועה דרבנן לא מפכיין לשכנגדה כדאמרינן בשנים אוחזין דתקנתא לתקנתא לא עבדינן (עיין בקונטרס הרב ג) שהוכיח שכיון ששבועה זו מדרבנן הוא אפילו היא חשודה שא"י לישבע מפסדת כתובתה ועיין בפרק השולח גם ששם שנוי נמי דין שבועה זו) מנכסים משועבדים ומנכסי וכו' · כתב ר"י ז"ל ואע"ג דכתב לה בעל נאמנות ל"ת אלא בשבועה דלא מהני נאמנות אלא היכא דהימנוה ללוה עליה ועל ירתי בתריה אבל היכא דאיכא עליה חוב לאיניש אחריני או כתובת אשה או לוקח דובן מיני' לא מהני ומיסתברא הדין סברא מהא דגרסי' בפ' האשה שנתאלמנה אר"י א"ר האומר שטר אמנה הוא זה אינו נאמן ואמרי' דקאמר מאן אילימא דקאמר לוה פשיטא כל כמיני' ואלא דקאמר מלוה תע"ב ואמר אביי לעולם דקאמר מלוה וכגון שחב לאחרים וכדר"נ דאר"נ מנין לגושה וכו' אלמא כל היכא דהוא חייב לאחרים וליכא גביה מהיכא דפרע אין הודאתו הודאה והא נמי דכוותיה ואינם נראין דבריו דבודאי מתני' לא (הניח) הויא אלא בדלא כתב לה בעל נאמנות אבל כתב לה בעל נאמנות הא תנן ברישא דמתני' כתב לה נדר ושבועה א"ל ולויורשי ולבאים ברשותי עליך וע"י וכו' ובאים ברשותה יהם הלקוחות שקנו נכסיו והאשה רוצה להפרע מהן אלמא בכלהו קסבר תנא דמתני' דם תני

נאמנות

תוספות רי"ד

א"ד איתרמויי איתרמו ליה ופרע ולא איפשום: איבעיא להו פוחתת כתובתה מאי מי אמרי' היינו פוגמת א"ד פוגמת מודה במקצת הא לא מודית במקצת · ת"ש פוחתת כתובתה תפרע שלא בשבועה כיצד היתה כתובתה אלף זוז וא"ל התקבלת כתובה והיא אומר' לא התקבלתי ואינה אלא מנה נפרעת שלא בשבועה · פי' אין ב"ד משביעין אותה אבל אי טעין הוא תשבע לי בודאי שמשביעין אותה כדר"פ: מכדי במאי גבי בהאי שטרא האי שטרא חספא בעלמא · פי' שהרי היא מזייפתו ומכחשת העדים החתומים בו · אמר ר"א באומרת אמנה היתה לי ביני לבינו · פי' העדים יפה התמו והשטר כשר הוא אלא אמנה היתה בינינו שלא אגבה ממנו אלא מנה א': ע"א מעידה וכו' · סבר רמי ב"ח למימר ש"ד דכתיב לא יקום עד א' באיש לכל עון ולכל חטאת לכ"ע ולב"ח הוא דאינו קם אבל קם הוא לשבועה ואמר מר כ"מ שב' מחייבין אותו ממון א' מחייבו שבועה א"ר ב' תשובות בדבר חדא דכל הנשבעין שבהורה נשבעין ול"מ וזו נשבעת ונוטלת[ועוד]דאין נשבעין ע"כ ש"ק אלא א"ר מדרבנן כדי להפים דעתו של בעל אמר ר"פ ואי פקח הוא מייתי לה לידי שבועה דאורייתא יהיב לה כתובתה באפי תרי סהדי א"נ באפי סהדא קמא וסהדא בתרא ומודע להו א) דכבר פרעו בפני הראשון והיא כופרת ועתידה היא להובעם כדי דלא תימא ב' כתובות היה לי ולפני העד הראשון פרעת לי האחת ועכשיו פרעת לי השני' שהרי שניהם מעידים שמחמת פרעון כתובתה נתת לי ולא לשום הלואה ולהכי מודע להו כי אני עתיד לתובעה מן המעות הראשונות שהן הלואה אצלה. ואם תכפור להו הנה העד הראשון ועודנה תתחייב לי שבועה דאורייתא ופי' המורה ששבועה דאורייתא הוא כשם או בכינוי ואוחזין ס"ת ביד כדאמר בשבועות וחמירא האי אבל שבועה דרבנן קללה בעלמא כעין שלנו · ואינו נ"ל דבין ש"ד ובין שבועה דרבנן שהוא שבועת היסת בענין השם או בא' מן כינוי' ואין ביניהם הפרש אלא שזו בנק"ח [וזו אינה בנק"ח] וכך פי' רבינו האי גאון ז"ל בס' משפטי שבועות שחבר וכך מפרשים כל הגאונים ודוקא שבועת היסת שלא נתקנה אלא בימי האמוראים אבל כל שבועה דמתני' ובריית' דאורייתא אינה אלא בנק"ח דכעין דאורייתא תיקון וכך פירשו כל הגאונים וכך פי' המורה בשלהי פ' כל הנשבעים ששבועת היסת לא היתה בימי התנאים (אלא)[ולא]תקנו בנק"ח כעין תורה ור"י ז"ל כתב איכא למיבעי (ה"נ כדי)[מכדי]קי"ל דכל שבועתא דמתני' בין דאורייתא בין דרבנן כלהו [illegible] איבעיא להו לאנקוטי חפצי' בידיה למאי הל' אמר ר"פ אי פקח הוא מייתי לה וכו' מאי נ"מ אי לא

א) נ"ל ומודע להו דכבר פרעו וכו' ומיהו בנעה"ת בבעל ב"ח ח"א נ"כ דגרים והוא דמודה להו שכתב בה פי' הודאה כב"ד שלא תיהא עליו כלום כי אם כתובה אחת עכ"ל · ב) עי' בטוש"ע ס"ס נ"כ ·

נושא
דין יתומים שבאו ליפרע מיתומים
מבנה
ⓒ - ⓑ
ב' שלבים בהבנת דברי ר' זריקא אמר ר' יהודה

נושא
פרעון שלא בפניו
• כתובת אשה
• בעל חוב

נושא/מבנה (עד סוף עמ' ב)
שלבים לבירור ארבעה קאי דברי ר"ש בסוף המשנה

הגדרת "ואתא ר"ש למימר"